

دانلود جزوه حقوق مدنی 4

[برای دانلود جزوه کامل اینجا کلیک کنید](#)

نمونه متن جزوه:

به غیر از این موردی که در ماده ذکر شده، ایفای ناروا و اداره مال غیر هم جزء مصادیق ضمان قهری است.

ایفای ناروا، اداره مال غیر و استیفا از عمل یا مال غیر، وقایع ارادی مشروع موجب التزام هستند. یعنی درست است که یک اتفاق هستند، اما موجب التزامند. به همین دلیل، ما به این، شبه عقد می‌گوییم.

ایفای ناروا، شبیه به عقد قرض هست. / اداره مال غیر، تقریباً شبیه به عقد وکالت هست.

اما در مورد غصب و اتلاف و تسبیب، اینها، اعمالشان چه عمدی و چه غیر عمدی، نامشروع است. وقتی که ما سبب تخریب مال غیر میشویم، یا مال کسی را من غیر حق تصرف می‌کنیم، این مشروع نیست.

در ایفای ناروا و اداره مال غیر و استیفا از عمل یا مال غیر، مبنای الزام یک اصل کلی است که به موجب آن، هیچکس نمیتواند بدون جهت و مجوز قانونی یا قراردادی از مال یا عمل دیگری استفاده بکند. به این اصل، اصل استفاده بلا جهت یا دارا شدن بلا جهت یا دارا شدن غیر عادلانه می‌گوییم. که ریشه در عقاید مذهبی ما هم دارد و آیه سوره نساء هم همین را می‌گوید: "یا ایها الذین آمنوا لا تاكلوا اموالکم بینکم بالباطل الا ان تكون تجاره عن تراض منکم"؛ یعنی ای کسانی که ایمان آورده اید اموالتان را بین خودتان به ناحق مخورید، مگر معامله ای به تراضی شما در میان باشد.

ایفای ناروا:

برای اینکه ایفای ناروا تحقق پیدا بکند، باید یک عملی انجام بشود که بتوانیم آن را ایفا بنامیم.

فرق ایفای ناروا و قرض: در ایفای ناروا، قراردادی بین ایفا کننده و شخصی که مال به او داده شده نیست ولی در قرض، بین طرفین قرارداد وجود دارد.

ایفای ناروا در حقوق ما و فقه امامیه، یک مصداقی از غصب و شبه غصب است. یعنی اگر کسی که مال به او پرداخت میشود، به عدم استحقاق خود آگاه باشد، این غصب است و آن شخص، غاصب و اگر جهل داشته باشد به این موضوع، در حکم غاصب میباشد.

مواد تا ق.م، ایفای ناروا و شرایط آن را بررسی کرده.

شرایط ایفای ناروا:

ایفای ناروا، شرط اساسی دارد: - عمل ایفای مال مادی: باید یک مالی بصورت فیزیکی پرداخت بشود. از تصریح قید "مال" یک چیزی برای ما محقق می‌شود و آن هم اینکه ایفای ناروا یک حق دینی بوجود می‌آورد و اینکه شخصی که مال را پرداخت میکند، اصلاً نباید به دریافت کننده مدیون باشد. پس یعنی: - اصلاً دینی نباید وجود داشته باشد. - پرداخت کننده نباید مدیون باشد. - دریافت کننده، نباید دائن باشد.

- فقدان دین: یعنی طرفی که این وجه را از ما می‌گیرد، نباید از ما طلبی داشته باشد.

- اشتباه پرداخت کننده مؤدی: ماده - اگر کسی که اشتباهاً خود را مدیون می‌دانست آن دین را تادیه کند حق دارد از کسی که آن را بدون حق اخذ کرده است استرداد نماید.

این ماده، مفهوم مخالف دارد؛ اگر من بدانم که به شما بدهکار نیستم و پولی را به شما پرداخت بکنم، نمیتوانم آن را پس بگیرم، چون حمل بر تبرع و رایگان بودن است. یعنی اصل را بر این می‌گذارند که من قصد احسان و نیکوکاری داشتم، مگر اینکه خلافش ثابت بشود.

آیا اشتباه دریافت کننده هم شرط هست یا خیر؟ اشتباه دریافت کننده شرط نیست، اما اثربخش است.

ماده - کسی که عمدا یا اشتباها چیزی را که مستحق نبوده است دریافت کند ملزم است آن را به مالک تسلیم کند.

آثار ایفای ناروا :

- پرداخت کننده میتواند مالی که پرداخت کرده را باز پس بگیرد و دریافت کننده هم مکلف است که عین یا بدل آن را برگرداند

: مثلا من با تصور اینکه دینی به شما دارم، یک گوشی خاصی را به شما میدهم، بعد معلوم میشود که این بدهی به شما نبوده و به برادر شما بوده. یعنی ایفای ناروا صورت گرفته و شما بلاجهت این مال را از من گرفتید. حالا من میخواهم گوشی که به شما دادم را پس بگیرم. اگر گوشی از بین رفته باشد، شما باید جایگزین آن را به من بدهید، اما اگر خود گوشی موجود باشد، آیا شما میتوانید چیز دیگری را بدهید؟ خیر- اگر عین تلف شده باشد، دریافت کننده ملزم به رد مثل یا قیمت آن است.

اگر عین مالی که من اشتباها به شما دادم، بر اثر قوه قاهره تلف بشود، باز هم شما ضامن رد مثل یا قیمت هستید. به این دلیل که شما یا غاصب هستید و یا در حکم غاصب.

ماده - کسی که مالی را من غیرحق دریافت کرده است ضامن عین و منافع آنست اعم از اینکه به عدم استحقاق خود عالم باشد یا جاهل.

طبق ماده ، فردی که مالی را من غیر حق دریافت میکند، علاوه بر اینکه خود مال را باید برگرداند، منافع آن را هم نیز باید برگرداند، یعنی علم یا جهلش نسبت به استحقاقش، تاثیری در منافع و عین ندارد .

- طبق ماده : در مورد مواد فوق صاحب مال باید از عهده مخارج لازمه که برای نگهداری آن شده است برآید مگر در صورت علم متصرف به عدم استحقاق خود :

مثلا من اسبم را به شخصی به اشتباه دادم که از آن نگهداری بکند و شخص متصرف هم هزینه هایی برای نگهداری آن کرده است. در اینجا بین علم و جهل فرق هست. اگر آن شخص، جاهل به عدم استحقاق خود باشد، مقصر نیست و باید مخارجی که کرده است را به او پس داد. اما اگر عالم باشد، مستحق دریافت مخارج نگهداری نیست. با استناد به قاعده اقدام

- هرگاه دریافت کننده اشتباهی مال، معامله ای نسبت به آن انجام بدهد، اجاره بدهد یا بفروشد، این معامله، معامله فضولی به شمار می آید و تابع احکام مربوط به آن است.

ماده - اگر کسی چیزی را بدون حق دریافت کرده است خود را محق می دانسته، لیکن در واقع محق نبوده و آن چیز را فروخته باشد، معامله فضولی و تابع احکام مربوطه به آن خواهد بود.

اداره مال غیر :

ما در قالب عقد وکالت، یک نفر را وکیل می کنیم که مال ما را بفروشد، از مال ما نگهداری بکند یا...

وکالت، عقد است، و عقد هم ناشی از همکاری متقابل یا چند اراده است. اداره مال غیر هم دقیقا مثل یک وکیل عمل میکند، با این تفاوت که دیگر عقدی در بین نیست. بنابراین اداره مال غیر، یک نوع شبه عقد است.